הלכה · משנה תורה · מפרשים · מעשה רקח · ספר קורבנות

# מעשה רקח על הלכות מחוסרי כפרה

רבי מסעוד חי רקח

**ספריית אור ברסלב** · or-breslev.co.il

# מעשה רקח על הלכות מחוסרי כפרה

רבי מסעוד חי רקח

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/מעשה-רקח-על-הלכות-מחוסרי-כפרה/
הקובץ נוצר ב־16 בנובמבר 2026 מגרסה 202611161422-v38 של הספרייה.

# תוכן העניינים

**פרק א** ..... 5
הלכה ב ..... 5
הלכה ג ..... 5
הלכה ה ..... 5
הלכה ט ..... 5
הלכה י ..... 6
הלכה יב ..... 6
הלכה יג ..... 6
**פרק ב** ..... 6
הלכה א ..... 6
הלכה ג ..... 6
הלכה ד ..... 6
הלכה ו ..... 7
הלכה ח ..... 7
הלכה ט ..... 7
הלכה יב ..... 7
**פרק ג** ..... 7
הלכה ג ..... 7
הלכה ד ..... 8
הלכה ו ..... 8
הלכה ז ..... 8
**פרק ד** ..... 8
הלכה א ..... 8
הלכה ב ..... 9
הלכה ג ..... 9
**פרק ה** ..... 9
הלכה א ..... 9
הלכה ז ..... 11
הלכה ח ..... 11
הלכה ט ..... 11
הלכה י ..... 11

הלכה יא ..... 11

# פרק א

## הלכה ב

**אע"פ שהוא אסור לאכול בקדשים**. הכי איתא התם גר מעוכב לאכול בקדשים עד שיביא קינו ופירש"י דאפילו לרבנן ס"ל כר' אליעזר בן יעקב דאמר לאישתרויי הוא דמייתי והא דלא מני ליה משום דלא מקרי מחוסר כפורים ע"כ ולפ"ז יש לתמוה על הרע"ב ז"ל שכתב דת"ק סבר גר כיון שמל וטבל מותר לאכול בקדשים ואין קרבן מעכבו אלא מלבא בקהל ע"כ ולא ידעתי למה התוס' יו"ט ז"ל שתק לו בזה ומה שלא הזכיר רבינו נזיר משום דההוא לאשתרויי ביין דחולין הוא כמו שאמרו בגמרא:

## הלכה ג

**והמצורע וכו'**. וכ"כ ז"ל בפ"י דהל' שגגות הל' ג' והקשה המל"מ ז"ל דאמאי לא ביאר שהשני כבשים יהיו שוין כדאמרינן בר"פ שני שעירי עיי"ש וכבר כתבתי הנראה לענ"ד בפ"ה דהל' עבודת יוה"כ הל' י"ד דנראה דרבינו לא העתיק אלא מאי דקתני במתני' ואם איתא הו"ל למתנייה להדיא:

## הלכה ה

**היולדת אינה מביאה וכו'**. הרב לח"מ ז"ל השיג על מה שהבין מרן ז"ל בדברי הראב"ד ז"ל שדעתו להשיג על מ"ש רבינו דתוך מלאת לא תביא מדכתב ולדברי רבינו י"ל וכו' ובאמת דאם כוונת הראב"ד היתה כן לא היה לו לתמוה כל כך ועוד למה סיים עד בתוך מלאת של ולד דכל זה מורה דכוונתו להשיג על מ"ש רבינו אפילו הביאה על וולדות הראשונים וכו' וגם בזה אין תפיסה על מרן ז"ל שכבר הליץ על רבינו דאין גירסתו כגירסתינו והביאה ג"כ המבי"ט ז"ל בקרית ספר עיין עליו. שוב ראיתי להכנה"ג שציין להקרבן אהרן דף צ"ב ושם ראיתי שהכריח דברי הראב"ד כנ"ל עם דקדוקים אחרים עיי"ש:

**אבל העולה והאשם אינם מעכבין**. מרן ז"ל הגיה אשם דהא ודאי מעכב ולא זכר שבפ"י מהלכות נזירות הל' ח' הכריח לדברי רבינו שכתב דעולה ואשם אינן מעכבין מדברי התוס' בפי' התוספתא וכ"כ הרב לח"מ שם והמל"מ ז"ל. ומ"ש בספרי רבינו **שהרי אדם קרבן** צ"ל שהרי אדם מביא קרבן:

## הלכה ט

**היולדת טומטום וכו'**. נלמד מדתנן פ"ב דכריתות האשה שילדה וולדות הרבה וכו' ועיין מ"ש מרן ז"ל וכי ברשיעי עסקינן וי"ל שאפשר שיהיה הדבר בשגגה ע"כ פי' שבא עליה

תיכף אחר לידתה והתוס' יו"ט ז"ל כתב שם שא"צ לזה אלא שמא באמבטי עיברה ומתני' לא איירי בה משום דהוי מלתא דלא שכיחא ע"כ ולפ"ז רבינו נחית להשמיענו הדין לפי המציאות:

### הלכה י

**היו עליה חמש לידות ודאות וכו'**. ידוע דהראב"ד ז"ל השיג על רבינו משום דס"ל דר' שמעון בן גמליאל דינא קאמר וכן דעת רשב"ם והתוס' ז"ל בב"ב דף קס"ו שהביא המל"מ ז"ל וכן נראה דעת רבינו מדכתב בפירוש המשנה דהלכה כרשב"ג וכאן בחיבורו חזר בו וכמ"ש הרב לח"מ ז"ל:

### הלכה יב

**חזקה שאין בי"ד וכו'**. כתבו התוס' ז"ל בפסחים דף צ' בשם ריב"א דהא א"א שלא מעורב בכל קן וקן ממעות שתי נשים וכו' דאנן סהדי שנתערבו ותירץ בשם ר"י דכל אחת היתה צוררת מעותיה ונותנת בשופר ע"כ ורבינו סתם הדברים נראה שדי לו במה שהעתיק דברי רב שמעיה:

### הלכה יג

**האשה שהביאה חטאתה וכו'**. מסיים במשנה הביאה עולתה ומתה לא יביאו היורשים חטאתה וכבר ביארו רבינו במעשה הקרבנות דחטאת שמתו בעליה למיתה אזלא וכדאיתא בתמורה דף ט"ז ומ"ש והשעבוד דין תורה וכן פסק פי"א דמלוה ולוה הל' ה':

## פרק ב

### הלכה א

**הזב האמור בתורה וכו'**. מרן ז"ל ציין מהתוספתא והיא גמרא בנדה דף ל"ה הזכירוה המבי"ט בקרית ספר והרב לח"מ ז"ל אמנם רבינו בפירוש המשנה הזכיר התוספתא עיי"ש:

### הלכה ג

**אבל למאכל וכו'**. בדפוס מגדל עוז אין שם ולמשא ונראה דיש להגיהו ולא הזכיר חולי דדבר פשוט הוא דחמשה דרכים תנן:

### הלכה ד

**גוי שראה קרי ונתגייר וכו'**. הראב"ד ז"ל השיג דבתוספתא מבואר דדוקא כשנתגייר כשהוא מהול וכו' ומרן ז"ל כתב עליו דדבר פשוט הוא וכבר הקדים רבינו דהמילה מבטלת טומאת הזיבה עיי"ש וטפי הו"ל להקשות דאמאי אין תולין לו מעת לעת הא

כיון שהקדים רבינו שראיה זו של זוב מחמת שכבת זרע היא מעתה מה לי ישראל מה לי גר וקושיא כזו הקשה הר"ש ז"ל על מ"ש רבינו בפירוש המשנה דטעם הגר משום דכקטן שנולד דמי והאריך בדבר על פי הסוגיא דשלהי נזיר עיי"ש והמבי"ט ז"ל בקרית ספר הביא על דברי רבינו דברי הר"ש ז"ל שהם דברי התוס' ז"ל דישראל שקריו טמא מציל מזיבה אבל גוי שקריו טהור אינו מציל מזיבה וכו' ע"כ. ולענ"ד נראה קשה טובא דמה תיקן בזה לדברי רבינו גם הרב לח"מ ז"ל בקש להליץ בעד רבינו עיין עליו ומה שנראה יותר דממ"ש רבינו לקמן ודברים אלו כלם דברי קבלה מפי משה רבינו ע"ה מסיני ע"כ אפשר דכוונתו גם להא דגר שנתגייר דהוי גזרת הכתוב שיטמא בזיבה מ"מ ולכך שתק לו הראב"ד ומרן ז"ל והוא על פי הסוגיא דנזיר עיי"ש:

### הלכה ו

**הרי הוא כבעל קרי**. ודינו נתבאר פ"ה דאבות הטומאות:

### הלכה ח

**בשלשה עונות לילות**. בדפוס מגדל עוז עונות נמחק:

### הלכה ט

**שנאמר או החתים וכו'**. בנדה דף מ"ג ומטעם זה מטמא רוקו ושכבת זרעו ומימי רגליו בכל שהוא כמ"ש רבינו פ"א דמטמאי משכב הל' י"ד:

### הלכה יב

**שהימים מחלקין הראיה**. ואף דלעיל הל' ז' כתב שתלה הכתוב את הזבה בימים והזב לא תלה אותו בימים כבר הוכיחו בגמרא דב"ק דף כ"ד מדכתיב וזאת תהיה טומאתו בזובו ממעט הזבה מראיות ומדכתיב לזכר ולנקבה מקיש זכר לנקבה מה נקבה בימים אף זכר בימים עיי"ש ולפ"ז זב חמור מזבה דזה בימים וראיות וזאת בימים לחוד ועיין להתוס' שם:

## פרק ג

### הלכה ג

**או בשמיני מצא טהור**. דבר זה קשה להולמו לפי הסוגיא דנדה דף ס"ט דאפילו סופן בלא תחילתן הו"א דלא מהני וקמ"ל רב דמהני ורבינו טהר בלא תחילתן ובלא סופן זה לא יתכן בעולם ומרן ז"ל נדחק דהך או ביום השמיני קאי אירישא אבדק ביום ראשון וכ"כ הרב לח"מ ז"ל ומלבד זה יקשה דאיך ישמיענו סופן בלא תחילתן וישמיט תחילתן בלא סופן אכן אם נאמר דאירישא קאי אתי שפיר וכן מבואר ממ"ש פ"ו דאיסורי ביאה הל'

כ"ב שביאר שם דסופן בלא תחילתן או תחילתן בלא סופן טהור וסיים דה"ה לזב וכו' והמבי"ט ז"ל בקרית ספר השמיט כאן או בשמיני ואפשר דלא הוה גריס ליה ואם הדבר כן אין להקשות דאמאי לא השמיענו ג"כ תחילתן בלא סופן דמכל שכן הוא כדמוכח בגמרא דאוקמינהו אחזקתייהו:

### הלכה ד

**ראה שלש ראיות מליל שמיני**. ט"ס הוא וצ"ל בליל שמיני. ומ"ש בספרי רבינו **שאין ראיות אלו מותרים** צ"ל סותרים בסמ"ך וכ"כ בדפוס מגדל עוז וקרית ספר ז"ל:

### הלכה ו

**שהרי הם כקטן שאינו בן דעת**. טעם זה נאה לחרש ושוטה אבל לגרים ועבדים לא ישתוה ובפרט דבמתני' תנן עבדים בין משוחררין בין שאינן משוחררין ורבינו (לא) העתיק עבדים סתם דהיינו בכל גווני ולעבדים משוחררין איך נאמר שהם כקטן:

### הלכה ז

**הטומטום והאנדרוגינוס וכו'**. מדין זה מוכח שהוא פוסק דטומטום ואנדרוגינוס הם ספק זכר ספק נקבה וכן פוסק בכמה מקומות ומהם פ"א דמטמאי משכב ומושב ולפעמים פוסק דהוי בריה בפני עצמו וכבר כתב התוס' יו"ט ז"ל דהיא היא עיי"ש אף דמהגמרא לא משמע הכי שהרי אפליגו בה אך מאי דקי"ל דאיך יביאו קרבן חטאת על הספק והרי הוא בחשש חולין לעזרה וכמ"ש התוס' ז"ל שם ועיין מה שכתבתי [בהל' שגגות] פט"ו הל' ה':

## פרק ד

### הלכה א

**ומפני מה טובל בשמיני וכו'**. זו היא סברת רבנן דפרק אמר להם הממונה (יומא דף ל') דשאני מצורע דדייש בטומאה אך קשיא לי דרבינו פסק פ"ה דביאת מקדש הל' ד' דאין אדם נכנס לעזרה לעבודה אע"פ שהוא טהור עד שהוא טובל והיא סתם מתני' ביומא שם ובפ"ב דהל' עבודת יוה"כ הל' ג' פסק גבי כהן גדול דצריך הוא לטבול טבילה ראשונה אף בחול כדי להוסיף כוונתו שאם יזכור טומאה ישנה שבידו יפרוש ממנה עיי"ש וכיון דהוא צריך לעבוד עבודה תפוק ליה דעל כל פנים צריך הוא לטבול והם דברי ר' יהודה שם ובשלמא לפירש"י והתוס' שם לא קשה דאינהו מפרשי למתני' דלאו דוקא לעבודה ושאלת בן זומא בטבילה של כל שחרית אבל לרבינו דמפרש לעבודה דוקא ושאלת בן זומא לטבילה של חוץ ביום הכיפורים לא ידעתי איך יתכן אכן י"ל דכיון דכהן

גדול מופרש מכל מין טומאה שהרי היה פרוש שבעת ימים בטהרה בלשכת פלהדרין שבמקדש ובכל יום היו מרגילין אותו לעבוד כל העבודות והזאת שלישי ושביעי מעתה ודאי שהיה בחזקת טהרה גמורה ואין צריך שום טבילה לכך הוצרכו לטעם זה:

## הלכה ב

**באסקופת שער ניקנור**. בדפוס מגדל עוז נמחק כל זה:

**והכהן לוקח וכו' ומניפו וכו'**. בפ"ט דמעשה הקרבנות הל' ו' כתב רבינו דכהן מניח ידו תחת ידי הבעלים ומניף וכ"כ סוף פ"ג דהלכות בכורים וכאן לא הזכיר התנופה אלא בכהן וכבר הליץ עליו מהר"י קורקוס ז"ל אמנם הרב לח"מ ז"ל הכריח דרבינו לא פסק כהך תוספתא מכח הברייתא דתורת כהנים דסברה דהתנופה היא במזרח העזרה [ולא דמי וכו' דאמר] פתח אהל מועד אבל הך תנופה הוי בעזרה גופה עיי"ש ולדבריו קצת קשה דרבינו כתב כאן ומניפו עם לוג השמן במזרח כדרך כל התנופות ובמעשה הקרבנות ג"כ כתב וכן כל הטעון תנופה במזרח מניפין אותו משמע דכל התנופות שוין במקום ומ"מ דברי המבי"ט ז"ל בקרית ספר נוטין לדברי הרב לח"מ ז"ל מדיהיב טעמא דהוי מחוסר כפורים עיי"ש:

## הלכה ג

**שיירי הלוג וכו' שהרי הוקש לאשם**. הקשה הרב לח"מ ז"ל דהיכן מצינו דבר זה עיין עליו. ולענ"ד נראה דרבינו לא נחית אלא לתת טעם למתני' דסוף פ' כל התדיר דמשמע מדברי ר' שמעון דאינו נאכל אלא בעזרה ולזכרי כהונה לכך כתב דטעם הדבר מפני שהוקש לאשם מדכתיב והניף אותו לאשם ואת לוג השמן וכמ"ש ז"ל בהל' ב' ולשיטתיה אזיל שחייב עליו מלקות מן התורה כאוכל קדשים קודם זריקה וכמ"ש לקמיה ודברי מרן ז"ל וההיא דהרב לח"מ ז"ל מהברייתא דהתם דף כ"ח לא מכרעא כלל מכח פירכת הש"ס וכי דבר הלמד בהיקש חוזר ומלמד בהיקש עיי"ש:

# פרק ה

## הלכה א

**אפילו נתקנח הדם וכו'**. בדפוס מגדל עוז כתוב אפילו נתקנח הדם קודם שיתן השמן נותן השמן על הבהונות שנאמר וכו':

**אין לו בהן יד וכו'**. משנה בשלהי נגעים ופסק כת"ק אך בסנהדרין דף מ"ה אמר שמואל נקטעה יד העדים פטור מ"ט דבעינן יד העדים בראשונה וליכא אלא מעתה עדים גדמין דמעיקרא ה"נ דפסילי שאני התם דאמר קרא יד העדים שהיתה כבר וכו' וקרא כדכתיב

תנאי היא דתנן אין לו בהן יד וכו' וכתבו התוס' אין לו בהן יד וכגון שנקטעה משנזקק לטומאה דאי קודם לכן הא אפילו שמואל דבעי קרא כדכתיב מודה בעדים גדמין כדאמר לעיל ויש תימא היכי דייק מהכא דבעי קרא כדכתיב דילמא שאני התם דכתיב תהיה דדרשינן מיניה לעכב כל מילי עכ"ד. ולכאורה קשה דגם בעדים כתיב יד העדים תהיה ותהוי נמי לעיכובא וי"ל דהתם כתיב זאת תהיה תורת המצורע (וכדאיתא במנחות דף כ"ז) ועיקר הדרשא אתורת סמיכה אכן מ"ש תחילה דבנקטעה מיירי הכא הרואה יראה דאי מהא דשמואל לא איריא דמאי דמודה שמואל בגידמין אינו אלא מכח יתור ה"א דהעדים משא"כ בכהן דליכא ה"א מהיכא תיתי לחלק אם לא שנאמר דה"נ כתיב הימנית ביתור הה"א אף דדבריהם סתומין גם ראיתי לרש"ל ז"ל שם שחלק על דבריהם ובזה אין שום קושי בדברי רבינו שפסק כאן סתם ובפי"ד דהל' סנהדרין הל' ח' פסק כשמואל דדוקא אם נקטעה ידם פטור אבל אם היו גדמין יהרג ביד אחרים והתוס' יו"ט ז"ל שם נתאמץ בדברי התוס' הנ"ל ומכחם כתב דרבינו לא פסק כהך סוגיא אלא כההיא דיומא ונזיר דלא חילקו בין נולדו כך לנקטעה אחרי זה. אכן לענ"ד אין דברי התוס' מוכרחים ומכל שכן לומר דפליגי הסוגייאות אהדדי וכיון דבסוגיין הביאו המשנה כצורתה בלי שום חילוק יותר יש לנו לומר דאין חילוק בדבר ולהסכים כל הסוגייאות כאחד וההיא דה"א דהימנית שהזכרנו הרואה יראה דלא ראי זה כראי זה דהתם כתיב יד העדים והה"א קיימא איד משא"כ הכא דכתיב בהן ידו הימנית דהה"א לא קיימא אבהן אלא איד.

**שוב** ראיתי להשיירי [כנה"ג] ז"ל שלא ערבו לו דברי התוס' יו"ט וכתב קרוב לדברינו עיי"ש אלא שנדחק קצת בביאור הסוגיא לאין צורך אחרי המחילה הראויה ובס' דינא דחיי ז"ל עשין צ"ח דף קט"ז עמד על דברי רבינו במ"ש בהל' סנהדרין ולכשנגיע שם בעזר ה' נחכים. שוב מצאתי לסדר אליהו רבא למהר"י אלפנדרי ז"ל דף ק"י שעמד בדברי השיירי הנ"ל שבאמת לא היה צריך להאריך בביאור הסוגיא כנ"ל כי הדבר מבואר מעצמו ובטורח החיפוש מצאתי בשו"ת חות יאיר ז"ל סי' קס"ז שעמד על דברי התוס' יו"ט ז"ל ודחה דבריו ויישב דברי רבינו על נכון אך למ"ש שם על דברי התוס' והר"ש ז"ל דבשלמא גבי עדים יש לחלק משום דכתיב בקרא יד העדים משא"כ גבי בהן לא נזכר ולא נרמז דבעי בהן הראשון עיי"ש ולכאורה קשה דהכתיב נמי הימנית בה"א כמו יד העדים ואי משום דהה"א לא קיימא אבוהן כנזכר מ"מ הא איכא סלקא דעתין והיה לו לבאר אכן האמת הוא דכוונתו מבוארת שלא נזכר ולא נרמז בדברי התלמוד ולא במדרש עיי"ש:

### הלכה ז
**נתן שבע המתנות וכו'**. מרן ז"ל לא ציין מהיכן נפקא ליה והם דברי רבא במנחות דף כ"ח והביאו המל"מ ז"ל:

### הלכה ח
**אבל אם נתנגע ונרפא וכו'**. עיין מ"ש מרן ז"ל והתוס' יו"ט ז"ל כתב דלימדו מדין נזיר שהדין כן הוא כמ"ש רבינו פ"ו דהל' נזירות הל' ט"ו עיי"ש:

### הלכה ט
**הכל הולך אחר האשם**. הקשה הרב לח"מ ז"ל דאף דקי"ל פ' מי שהוציאוהו דהלכה כר' יהודה לגבי ר' שמעון מ"מ בפ' תנוקת שמואל סבר כר"ש וסתם מתני' דכריתות כוותיה ולמה פסק כר"י ע"כ. ולענ"ד נראה ממ"ש מרן ז"ל דלא פסק כר' אליעזר בן יעקב מפני שלא נשנה במשנה עיי"ש וכיון דראב"י דמשנתו קב ונקי נדחה מכל שכן ר"ש דלא אלים כחיה מראב"י וחזרנו להכלל דמי שהוציאוהו:

### הלכה י
**שני מצורעים וכו'**. עיין מה שהקשה מרן ז"ל דמאחר שרבינו פסק כר' יהודה דאשם קבע בעשירות היאך כתב כאן תקנה זו כיון שבשעת הקרבת האשם היה עשיר א"א בתקנה זו וצ"ע ע"כ והביאו התוס' יו"ט ז"ל ג"כ עיין עליו אמנם נראה שהדבר מבואר על פי מ"ש רבינו פ"א מאלו ההלכות הל' ה' דאין האשם מעכב מעתה אתי שפיר אפילו לר"י ואף דמרן ז"ל הגיה שם עיין עליו אחרי המחילה הראויה אינו כן שהרי רבינו כתב כן גם פ"י דהל' נזירות הל' ח' וכ"כ הרב לח"מ ועמ"ש:

### הלכה יא
**עשיר שאמר וכו'**. כתב מרן ז"ל משנה וגמרא פ"ד דערכין וצ"ע שם כוונתו מבוארת על פי מ"ש פ"ג דערכין הל' ו' וכבר כתבתי שם הנראה לענ"ד: